

**Myndigheten
för civilt försvar**

Redovisning av uppdrag i myndighetens regleringsbrev

**Åtgärder för ett stärkt civilt försvar - Särskilda
åtgärder under 2025 för att stärka kommunal
räddningstjänst under höjd beredskap**

Åtgärder för ett stärkt civilt försvar - Särskilda åtgärder under 2025 för att stärka kommunal räddningstjänst under höjd beredskap

Avdelningen för räddningstjänst

Enheten för ledning och räddningstjänst under höjd beredskap

Datum 2026-02-20

Ärendenummer MCF 2026-02398

Myndigheten för civilt försvar
651 81 Karlstad

Sammanfattning

Myndighetens arbete med att stärka och utveckla förmågan i kommunal räddningstjänst under höjd beredskap har utvecklats i enlighet med de förslag som redovisades i regeringsuppdraget: *Dimensionerande planeringsförutsättningar för kommunal räddningstjänst under höjd beredskap* (Ju2022/02313).

Målbilden i redovisningen är att kommunal räddningstjänst år 2035 har förstärkts såväl kunskaps- som materiellmässigt samt uppnått en fördubbling av personalstyrkan (vid höjd beredskap) genom inskrivning och krigsplacering av totalt 16 000 civilpliktiga räddningspersoner i olika befattningar.

Under år 2025 har åtgärder vidtagits inom områdena: (1) förstärkt personalförsörjning genom civilplikt, (2) kompetenshöjande insatser, (3) utvecklad planeringsförmåga samt (4) stärkt materielförsörjning.

Hittills har personalförsörjningen stärkts genom att ca 2 700 personer krigsplacerats. Uppemot 1200 av dessa har genomfört repetitionsutbildning, varav ca 900 under 2025.

Inom kompetenshöjande insatser har ca 14 500 anställda hel- och deltidsanställda i kommunal räddningstjänst utbildats med fokus på mental förberedelse för krigets kontext och lärdomar från kriget i Ukraina. Detta är ett första steg i en utbildningsserie kopplad till räddningstjänstens uppdrag och tillkommande uppgifter under höjd beredskap.

För att förstärka räddningstjänstens arbete med förberedande planering inför höjd beredskap har myndigheten möjliggjort att utvalda kommuner fått anställa planeringsresurser (utvecklad planeringsförmåga). Dessa har under året bl.a. bidragit till utveckling av krigsorganisation, mobiliseringsplanering, lokala vägledningar samt en utökad lokal/regional samverkan.

Inom området materielförsörjning har metodförsök genomförts för att verifiera vilken materiel som krävs för att genomföra räddningsinsatser under höjd beredskap. Inköp av materiel har också påbörjats och containerbaserade moduler med materiel har tagits fram och håller på att placeras ut strategiskt i landet. Utöver det har myndigheten tecknat ett beredskapsavtal för att säkerställa leverans av brandslang och brandslangsarmatur.

Allt utvecklingsarbete har genomförs i nära samarbete med kommunal räddningstjänst. Arbetet behöver fortsätta att utvecklas och då är fortsatt statlig finansiering av räddningstjänstens uppbyggnad av förmåga under höjd beredskap centralt.

Innehåll

Inledning	5
Förmåga	5
Kompetenshöjande åtgärder	5
Ledningsplatser och teknik	6
Metod- och teknikutveckling	7
Planeringsförmåga	7
Brandriskprognoser för höjd beredskap	7
Förebyggande under höjd beredskap	8
Personalförsörjning	8
Utveckling av krigsorganisation	9
Materiel och materielanskaffning	9
Anförskaffat beredskapsmateriel	9
Moduler för räddningstjänst under höjd beredskap (RUHB-modul)	10
Beredskapsavtal	10
Brandskyddsdepåer	10
Indikeringsinstrument	10
Elverk	10
Materielförråd	11
Närlager för larmställ och skyddsutrustning	11

Inledning

I regleringsbrevet för 2025 framgår att Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) ska vidta särskilda åtgärder för att stärka kommunal räddningstjänst under höjd beredskap. Åtgärderna ska syfta till att utveckla och stärka det civila försvaret och därmed bidra till en högre samlad förmåga inom totalförsvaret.

Myndigheten ska redovisa vidtagna åtgärder och resultatet av dessa. Redovisningen ska inkludera utbildning av civilpliktiga inom kommunal räddningstjänst. Av redovisningen ska antalet civilpliktiga och hur många som utbildats framgå. Statistik ska redovisas könsuppdelat, om det inte finns särskilda skäl mot detta. Den könsuppdelade statistiken ska även genomgående analyseras och kommenteras ur ett jämställdhetsperspektiv.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Förvarsdepartementet) senast den 22 februari 2026.

MSB:s arbete med att stärka och utveckla förmågan i kommunal räddningstjänst för höjd beredskap har utvecklats i enlighet med de förslag som redovisades i MSB:s rapport Dimensionerande planeringsförutsättningar för kommunal räddningstjänst under höjd beredskap, svar på regeringsuppdrag (Ju2022/02313).

Fortsatt statlig finansiering av räddningstjänsternas uppbyggnad av förmåga är, som i svaret på regeringsuppdraget 2023, bedömd att vara av central betydelse.

Inhämtade erfarenheter från kriget i Ukraina, och ett nära samarbete med bland annat länsstyrelser och kommunal räddningstjänst, har varit en viktig del av 2025 års utvecklingsarbete.

I detta dokument benämns myndigheten genomgående som MSB vilket är inom det namn uppdraget gavs och de redovisade åtgärderna genomfördes

Förmåga

Kompetenshöjande åtgärder

Operativ personal i kommunal räddningstjänst kommer under åren 2024–2028 att erbjudas kompetenshöjande insatser på grundläggande nivå i syfte att uppnå en ökad förmåga under höjd beredskap. De kompetenshöjande insatserna handlar framför allt om de tillkommande uppgifterna i 8 kap. 2 § lag om skydd mot olyckor (LSO). Den kompletterande utbildningen inkluderar även mental

förberedelse genom att öka den grundläggande förståelsen för krigets förutsättningar.

Under 2025 har ca 14 500 personer som är hel- eller deltidsanställd i kommunal räddningstjänst utbildats i det första ämnesområdet, Mindset-krigets kontext. För att möjliggöra nästa steg har regionala instruktörer utbildats i ammunition- och minhantering under 2025. De regionala instruktörerna genomför sedan lokal utbildning (totalt 16 h) för hel- och deltidspersonal under 2026.

För att stödja räddningstjänsten att koordinera och samordna utbildning för befintlig personal har MSB finansierat 25 utbildningsresurser motsvarande en halvtidstjänst per resurs.

Ett utbildningskoncept för ”Taktiskt akut omhändertagande i hotfull miljö” har utvecklats under 2025 med målet att kunna genomföra en första pilotutbildning för kommunal räddningstjänst under våren 2026.

Ett seminarium, med god representation från flertalet av de 18 räddningsledningssystemen, har genomförts i syfte att öka kunskap om hur man inriktar och samordnar räddningstjänstverksamheten inom räddningsledningssystemet i en krigskontext.

MSB har med hjälp av Högskolan i Skövde respektive Försvarshögskolan för andra året i rad genomfört två utbildningar med kommunal räddningstjänst som målgrupp, där 25 personer utbildats per kurs. Högskolan i Skövde har genomfört utbildningen ”Introduktion till informationssäkerhet för Räddningstjänst”.

Försvarshögskolan har genomfört ”Grundkurs i säkerhetsskydd för kommunal räddningstjänst”. Kursen skapar de förutsättningar som behövs för att kunna skydda den säkerhetskänsliga verksamhet som bedrivs inom räddningstjänst mot spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott som kan hota verksamheten samt skydd i andra fall av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter.

Ledningsplatser och teknik

MSB har under 2025 arbetat för att stärka ledningsförmåga hos kommunal räddningstjänst genom stöd till ledningsplatser, både genom tekniskt och ekonomiskt stöd till den kommunala räddningstjänstens arbete med att utveckla ordinarie och alternativa (skyddade) ledningsplatser. Syftet är att tillgodose räddningstjänstens ökade krav och behov av förmåga till ledning och samverkan under hela hotskalan.

Vidare har arbeten initierats i syfte att beskriva den kommunala räddningstjänstens behov gällande robusta ledningsplatser, samband och att kunna dela och ta emot lägesbild/informationsdelning på ett säkert sätt. Detta innefattar

även krav på den tekniska infrastruktur som kan komma att krävas för att ledning ska kunna fungera i hela hotskalan.

Metod- och teknikutveckling

I syfte att utveckla metoder och identifiera vilken utrustning som krävs för att hantera de situationer som räddningstjänsten bedöms möta under höjd beredskap har tester och metodförsök utförts på följande under 2025:

- Basmaterial till de 27 materielmoduler (RUHB-moduler) som initialt kommer att förstärka kommunal räddningstjänst vid höjd beredskap
- Säkerhet på skadeplats med stöd av ny teknik
- Säker vattenanvändning vid bränder

Utöver detta har tester påbörjats inom följande områden:

- Personsanering av CBRN (farliga ämnen)
- Håltagning i betong (exempelvis för inbrytning i skyddsrum)
- Tester på klädsel avsedd för civilpliktiga

Planeringsförmåga

För att förstärka räddningstjänstens arbete med *förberedande planering* inför höjd beredskap har myndigheten, via en överenskommelse med 25 strategiskt utvalda värdorganisationer¹ i kommunal räddningstjänst, finansierat planeringsresurser motsvarande en heltidstjänst per värdorganisation. Resurserna har bland annat till uppgift att arbeta med mobiliseringsplanering men ska även kunna utgöra ett planeringsstöd för länets övriga kommunala räddningstjänstorganisationer. Resursernas arbete under året har bidragit till utveckling av krigsorganisation och mobiliseringsplanering, utveckling av lokala vägledningar och en utökad lokal/regional samverkan.

Under 2025 har MSB även fördelat medel riktat till alla kommunala räddningstjänstorganisationer. Syftet med detta är att skapa möjligheten att delta i planeringsarbeten eller för att exempelvis kunna arbeta med beredskapshöjande åtgärder i egen organisation. Stödet har fördelats i totalt fem olika ersättningsnivåer baserat på bland annat demografi och organisationskomplexitet.

Brandriskprognoser för höjd beredskap

SMHI driver och utvecklar tjänsten Brandrisk skog och mark på uppdrag av MSB. Under 2025 har MSB gett SMHI i uppdrag att starta upp ett arbete med fokus på räddningstjänst under höjd beredskap avseende brandriskprognoser.

¹ Särskilt utpekade kommunala räddningstjänstorganisationer med ansvar för bland annat mottagande av civilpliktiga, omfattar totalt 25 organisationer fördelade på 21 län

Syftet med arbetet är att utveckla teknik och metod att leverera brandriskprognoser på ett robust och tillförlitligt sätt till slutanvändarna under höjd beredskap samt att säkerställa att data inte förvanskas. Under 2025 har en systemkarta utvecklats, kommunikationskanaler har utvärderats och en riskanalys och åtgärdsutvärdering har tagits fram. Vidare har en förstudie genomförts för utveckling av en luftspredningsmodell för rökpåverkan från skogsbränder, ett viktigt operationellt verktyg som i dagsläget saknas i Sverige.

Förebyggande under höjd beredskap

Totalförsvarets forskningsinstitut har på uppdrag av MSB genomfört en kunskapsöversikt med fokus på det förebyggande arbetet. Syftet var att identifiera relaterade kunskaper från gamla civila försvaret samt tillvarata erfarenheter från krig som rasat på platser med en liknande byggnads- och infrastruktur som Sverige har. Förutom kunskap om brandförebyggande verksamhet har också kunskap om andra relevanta åtgärder av brandförebyggande karaktär, som påverkar behovet av kommunal räddningstjänst inför och under höjd beredskap, sammanställts².

I september 2025 föreläste MSB om brandförebyggande under höjd beredskap på Sveriges största konferens för brandförebyggande arbete. Hoten, vikten av att fortsatt bedriva förebyggande verksamhet och möjligheten till prioriteringar utgjorde exempel på innehåll. Kriget i Ukraina visar att behovet av förebyggande åtgärder snarare ökar i tider av krig³.

Personalförsörjning

De personalförsörjningsåtgärder som föreslagits⁴ i syfte att förstärka kommunens räddningstjänst inför höjd beredskap har till viss del trätt i kraft. Totalt har ca 2700 personer efter annan utredning än mönstring skrivits in som civilpliktiga och krigsplacerats i räddningstjänstbemanningar. Dessa har sedan tidigare kompetens för att arbeta inom kommunal räddningstjänst.

De som efter annan utredning skrivs in som civilpliktiga krigsplaceras och kallas löpande in till repetitionsutbildning. Utbildningen inleddes september 2024.

Under 2025 har MSB genomfört 34 repetitionsutbildningar för civilpliktiga vid MSB:s utbildningsverksamhet i Revinge och på Sandö, detta efter inskrivning efter *annan utredning* än mönstring. Totalt har 895 personer, 11 procent kvinnor och 89 procent män, slutfört repetitionsutbildningen som planerades för 2025⁵. Kvinnor och män finns i både befattningen räddningsperson och räddningsbefäl.

² Räddningstjänstens förebyggande arbete inför och under höjd beredskap - en kunskapsöversikt. FOI Memo 8787.

³ Ibid.

⁴ Dimensionerande planeringsförutsättningar för kommunal räddningstjänst under höjd beredskap, svar på regeringsuppdrag (Ju2022/02313).

⁵ Av de 1020 platser som ursprungligen planerades för 2025.

Urvalet för annan utredning än mönstring kommer från myndighetens personuppgifter: över personer som utbildats för arbete inom räddningstjänst 5 - 20 år tillbaka i tiden, både för brandmannautbildningar och från befälsutbildningar. Andelen kvinnor och män speglar därmed den periodens könsfördelning och är inte påverkbar.

Totalt under åren 2024–2025 har sammanlagt 1 196 personer slutfört repetitionsutbildningen, 12 procent kvinnor och 88 procent män.

Utveckling av krigsorganisation

Målbilden för arbetet med krigsorganisation är att kommunal räddningstjänst år 2035 har förstärkts och uppnått en fördubbling av personalen vid höjd beredskap. Detta uppnås via inskrivning och krigsplacering av totalt 16 000 civilpliktiga räddningspersoner i olika befattningar.

Under 2025 har en modell för organisationsstruktur utvecklats. De civilpliktiga kommer att placeras i räddningsgrupper där 12 räddningsgrupper utgör en mobiliseringsenhet. Vid mobilisering integreras de civilpliktiga i ordinarie räddningstjänstorganisations ledningsstruktur. De räddningsgrupper som ingår i mobiliseringsenheterna ska, inom ramen för de övergripande ledningssystemen, dock ha förmåga och materiella resurser för att kunna verka självständigt i ett insatsområde.

Förmågan för dessa grupper kommer att omfatta grundläggande förmåga för brand, räddning och akut omhändertagande samt särskild förmåga för ammunitions- och minhantering, sök och räddning samt CBRN.

En processkartläggning har också inletts vad gäller underlag till kommande utbildnings- och krigsorganisationsbeställningar. Underlagen för krigsorganisationen har under 2025 stämts av med civilområdesansvariga länsstyrelser, länsstyrelser och kommunal räddningstjänst.

Materiel och materielanskaffning

Anförskaftat beredskapsmateriel

Följande beredskapsmateriel, avsedd för att stärka kommunal räddningstjänst, har anskaffats under 2025:

- 19 000 förstahjälpenväskor.
- 3 500 Skyddsmask 90M.
- 4 000 brandslanglängder i tre olika dimensioner som ett första steg i att bygga upp försörjningsberedskapen inom sektorn.

- 50 utbildningssatser avsedda för lokal utbildning i ammunitions- och minhantering (som underlag för kompetenshöjning av all hel- och deltidsanställd personal som är planerad för 2026).

Moduler för räddningstjänst under höjd beredskap (RUHB-modul)

För att öka kommunernas förmåga kommer 27 moduler med förstärkningsmateriel att tillföras systemet och placeras i 25 planeringsområden. Under 2025 har modulerna utvecklats via metodförsök och materielanskaffning.

Huvuddelen av materielen till modulerna anskaffades under 2025 och modulerna kommer att färdigställas och packas under våren 2026 för att sedan levereras till respektive värdorganisation⁶.

Beredskapsavtal

Erfarenheter från Ukraina har visat att brandslang och annan släckmateriel förbrukas i hög takt under krig. För att höja Sveriges beredskap avseende leverans av brandslang och brandarmatur samt ge MSB bästa möjliga förutsättningar att fullgöra uppdraget som sektorsansvarig myndighet för räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen har myndigheten tecknat ett beredskapsavtal med Svenska Brandslangsfabriken Aktiebolag (SVEBAB). Syftet är att säkerställa leverans av brandslang och brandslangarmatur under svåra förhållanden.

Brandskyddsdepåer

I syfte att förse kommunal räddningstjänst med större kapacitet för brandsläckning, vilket är av vikt vid höjd beredskap, har tre brandskyddsdepåer motsvarande MSB:s befintliga skogsbrandsdepåer med brandslang, brandarmatur, motorsprutor, fyrhjuling med mera färdigställts under 2025.

Indikeringsinstrument

Ytterligare mätsonder för detektion av alfa-/beta- och gammastrålning anskaffades under 2025 som ett komplement till tidigare anskaffade indikeringsinstrument (Saphyrad). Detta stärker kommunernas mätförmåga vid höjd beredskap. Upphandling av en direktvisande dosimeter inleddes under 2025 med målet att kunna påbörja anskaffning under 2026.

Elverk

Genom medel i vårändringsbudgeten för 2024 har myndigheten använt medel för att förstärka kommunernas uthållighet med reservkraft, vilket resulterade i en

⁶ Särskilt utpekade kommunala räddningstjänstorganisationer som ansvarar för mottagande av civilpliktiga, omfattar totalt 25 organisationer fördelade på 21 län.

anskaffning av 57 elverk. Av de elverk som anskaffades under 2024 har huvuddelen⁷ levererats till kommunal räddningstjänst under 2025.

Materielförråd

Behovet av att kunna lagerhålla den materiel som anskaffas för kommunal räddningstjänst kommer att ställa krav på förrådsutrymme. Ett flertal regionala materieldepåer placerade på strategiska platser i landet kommer därför att krävas de närmaste åren. Upphandling av regionala förråd inleddes under 2025. Avtal för ett förråd tecknades under året och förhandlingar om ytterligare förråd pågår.

Närlager för larmställ och skyddsutrustning

För att stärka förmågan vid höjd beredskap identifierade MSB ett behov av att skapa möjlighet för kommunens räddningstjänst att över tid kunna vidmakthålla tillgången till larmkläder och skyddsutrustning under höjd beredskap.

Erfarenheterna från Ukraina visar bland annat på en hög förbrukning av larmkläder och skyddsutrustning jämfört med fredstida förhållanden. Under 2025 har det funnits möjlighet för de 25 kommunala räddningstjänstorganisationerna (vårdorganisationerna), att söka bidrag för att kunna bygga upp ett *närlager* av larmkläder och skyddsutrustning⁸. Alla de aktuella räddningstjänstorganisationerna nyttjade möjligheten att söka bidrag under 2025 och ansvarar nu själva för att upprätthålla dessa lager.

⁷ 50 elverk har levererats, 7 elverk har kvarstår i central beredskap

⁸ Se beslut och anvisningar i MSB 2024-09195-11

Åtgärder för ett stärkt civilt försvar

Särskilda åtgärder under 2025 för att stärka kommunal räddningstjänst vid höjd beredskap

Myndigheten
för civilt försvar